

Nieuwe uitgaven *Vogel E.H.B.O.*

Vogel-E.H.B.O. is er. Geschreven door H. G. en F. J. Bolten. Aantrekkelijke omslag, geestige tekeningen en handig formaat. Voor iemand, die een gewonde vogel opdraagt, eerste hulp wil toepassen, om vervolgens de vogel naar een adres te brengen, waar het dier verder deskundig verzorgd wordt, is de titel echter wat misleidend. Hij vindt niet, wat hij zoekt. Zelfs niet de mond-op-snavel-ademhalings-techniek bij verdrinkingsgevallen.

Wie wel veel plezier van dit boekje zullen hebben zijn de mensen, die zich bezig willen gaan houden met het verzorgen van vogels in het wild, of de mensen, die dit al enige tijd doen, zonder al te veel kennis van zaken.

Voordat ik aanvullende opmerkingen wil maken uit mijn ervaringen, met de onmisbare hulp van Dr. Nijland, dierenarts wiens commentaren ook in dit artikel zijn opgenomen en die een van de weinige dierenartsen is, die deskundig is op het gebied van vogels — zou ik eerst de familie Bolten in het licht willen zetten.

Het verzorgen van vogels, vooral op de grote schaal, zoals zij dat doen, vereist veel tijd en geld. Gebondenheid, getob met vogels, die niet genezen willen en onbegrip van bepaalde mensen. Dit alles bij elkaar vraagt een onverstoort idealisme, opgebracht door mensen, die nog geloof en vertrouwen hebben in een betere wereld. Hier worden dieren behandeld op een wijze, die het beste is voor het dier. Geen sentimentele mensenhaters, die hun frustraties op dieren uitleven en ze nog veelal mishandelen, door ontspoorde gevoelens gedreven.

In dit boekje wordt geadviseerd, om het voedsel voor de vogels op de grond te strooien. Om de grootst mogelijke hygiëne te betrachten is het beter, om het voedsel in etensbakken te verstrekken.

Gistvlokken (geen bakkersgist). Dit woord mis ik in de menus. Eventueel vitamine B gebrek wordt hierdoor opgevangen en voorkomen is nu eenmaal beter dan genezen. Levertraan is veel te vet en maakt de veren vies. Liever vit. AD druppels verstrekken en dan nog heel weinig.

Verder zouden de voedselvoorschriften veel meer uitgebreid kunnen worden o.a. eidooier en kaas.

Stootvogels (liever geen roofvogels) gedijen uitstekend op platgeslagen kippenkoppen.

Grit ontbreekt bij het duivenvoerschrift. Dit namens de vele duiven met voedingsstoornissen.

Wetenschappelijk samengestelde korrels zijn er in de handel verkrijgbaar voor eenden, ganzen en zwanen.

Jonge lijsterachtigen en jonge vinkachtigen moeten *niet* het zelfde opvoer krijgen. Er staat niet beschreven, hoe een leek het verschil ziet tussen een heel jonge vogel en een jonge vogel.

Zangvogels van 1 tot ongeveer 7 dagen oud (kaal of nog de veren in de veerkokers) dienen 28 keer per dag gevoerd te worden. Elk half uur!!

Zangvogels van 1 week tot 2, 3, of 4 weken oud, willen elk uur gevoerd worden, 14 keer per dag. Dit tempo hebben zij zelf aangegeven, door hongergeluiden te laten horen. Men kan er de klok op gelijk zetten.

Zitten nog te voeren jonge zangvogels 2 à 3 uur zonder voedsel dan zijn zij, vrijwel zonder uitzondering, ten dode opgeschreven. (Uitgezonderd gierzwaluwen.)

Loslaten kan op een leeftijd van zes weken geschieden (uitgezonderd gierzwaluwen). De ene vogel is vlugger zelfstandig dan een ander, die soms pas na acht weken op eigen loopbeentjes kan staan.

Wat betreft gebroken ledematen en ingeslikte vishaken: naar de dierenarts ermee. Een verzoek van vogels met afgestorven ledematen en andere misvormingen, die de dupe zijn geworden van het "doe-het-zelf-gekluns" van leken.

En geen gips gebruiken. Dit is veel te zwaar en daardoor gevaarlijk.

In bepaalde gevallen bij vleugelbreuk wordt geadviseerd, om hand- of armpennen af te knippen. Er staat niet bij, dat *pas bij de rui*, de afgeknipte slagpennen vervangen worden. Wanneer men een stuk van de propellor (handpennen) of een deel van het draagvlak (armpennen) verwijdert, kan de vogel slecht of geheel niet meer vliegen. Tegen de syngamus trachea (luchtpijp-worm) bestaan wel degelijk geneesmiddelen. Vogeltyfus en pullorum zijn niet hetzelfde. Bij vergiftiging geldt weer: naar de dierenarts. Geen geknoei met zuiveringszout. Norit is waardeloos ter zuivering der ingewanden. Bij stoornissen van de ingewanden geven we beslist geen gecoline K3. Dat

zuringblad helpt tegen ingewandswormen behoort tot het rijk der fabelen.

Verder vind ik het een bedenkelijke zaak om medicijnen voor te schrijven. Een leek kan moeilijk een diagnose stellen en dit hoort thuis op het terrein van een dierenarts die zich gespecialiseerd heeft in vogels. Bij stookolieslachtoffers wordt geadviseerd om wonderolie te geven. Dit is vergif voor de vogel.

Ik hoop, dat dit nuttige boekje spoedig een herziene herdruk zal beleven, zodat nog meer vogels kunnen genieten van een deskundige behandeling.

Carla Holzenspies

H. G. en F. J. Bolten: *Vogel E.H.B.O. Uitg. Nationaal Comité wintervoeding van vogels.* 56 blz. Prijs f 2,95.

Vogels van de duinen

Een wat misleidende titel voor een boekje, waarin W. Verkerk op boeiende en overzichtelijke wijze de gegevens heeft verwerkt, die leden van de actieve Vogelwerkgroep Castricum tussen 1958 en 1967 in het gebied van het Noord-Hollands Duinreservaat hebben verzameld over het voorkomen van broed- en trekvogels. Dat waren er in totaal 242, waaronder de fraaie kalenderleeuwerik, die nog nergens anders in Nederland is gesignaleerd. Veel leerzamer is overigens natuurlijk, dat voor de broedvogels (in totaal 100 soorten) per soort een schatting wordt gegeven van het aantal paren. Het talrijkst is er, zoals te verwachten was voor een duingebied, de fitis met 1000 paren, maar de koolmees brengt het tot 600 (wat vriend Wille wel aan de talrijke niet-selektieve nestkasten zal wijten), de grasmus tot 370 en merel en roodborst ieder tot 350 paar. Opmerkelijk, voor de duinstreek, is het aantal van 50 paar geelgorzen. Extra vermelding verdienen o.a. nog de 50 paar houtsnippen en zelfs 100 paar wulpen.

In de snel groeiende lijst van locale of regionale avifauna's (er worden er inmiddels al weer aangekondigd voor Vlieland en het Amsterdamse Bos) een heel plezierige aanwinst, vooral ook doordat de bewerkte het „leesbaar” heeft weten te houden. M. J. C. Kolvoort stond een aantal fraaie vogeltekeningen af, die het geheel nog aantrekkelijker maken. Alleen de „vergelijking

met andere duinterreinen” kan mij niet helemaal bevredigen. Die maakt de indruk, wat haastig te zijn opgesteld, al treffen we er vele aardige details in aan. Alles bijeen een publicatie waarmee we de bewerkte, de Vogelwerkgroep Castricum en de K.N.N.V. (in wier reeks Wetenschappelijke Mededelingen het als nr. 70 verscheen) van harte geluk wensen.

K.Z.

W. Verkerk: *Vogels van de duinen. Met ill. van M. J. C. Kolvoort. Uitg. Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging, juli 1967.* 52 blz. Prijs f 3,60 (voor leden van de K.N.N.V., VWG-Castricum en „Vogelbescherming” f 3,—).

Olveh doet beroep op vogelfotografen

Ook voor 1969 zal de levensverzekering-maatschappij De Olveh van 1879 weer een vogelkalender uitgeven. Deze zal geheel gewijd zijn aan het unieke gebied van de Nederlandse waddeneilanden.

De afdeling publiciteit van De Olveh (Kortenaerkade 1, Den Haag) doet een beroep op vogelfotografen om aan deze kalender mee te werken. Afdrukken op een formaat van tenminste 14 x 19 cm, op wit, glanzend papier, worden gaarne ingewacht voor 15 mei 1968 aan bovenstaand adres. Voor de beste inzending is een prijs beschikbaar van honderd gulden. Bovendien worden twee prijzen van resp. 75 en 50 gld. uitgelooft. Foto's die op de kalender voor 1968 worden afgedrukt worden bovendien op de gebruikelijke wijze gehonoreerd. Men kan de Olveh-vogelkalender voor 1969 thans reeds bestellen door een bedrag van f 1,50 over te maken op postgirorekening 48 60 00 van De Olveh, Den Haag.

Zwarte sterns op vlotjes

Voor de zwarte sterns hebben wij op de Nieuwkoopse plassen houten vlondertjes gemaakt, waarvan het drijfvermogen wordt verhoogd door lege plastic flacons. Deze vlotjes worden met een touw waaraan een steen zit, tegen wegdrijven behoed. Op de vlondertjes doen we wat bagger en mos. Binnen enkele dagen kwamen er zwarte sterns op broeden.

L. Boot Jr., Hortensiastraat 32,
Alphen aan de Rijn

Vogelwacht „Zaanstreek”

Verhoging donatie 1968

Wij menen er goed aan te doen onze donateurs in kennis te stellen van het feit, dat wij o.a. tengevolge van de enorm gestegen portokosten hebben moeten besluiten de minimum-donatie voor onze vereniging, die f 5,— per jaar bedroeg, te brengen op f 6,— per jaar.

Zoudt U hiermee bij het betalen van Uw donatie over 1968 rekening willen houden? Voor Uw medewerking bij een spoedige overmaking van Uw donatie 1968 op giro-nummer 484295 ten name van de Penningmeester Vogelbeschermingswacht Zaanstreek te Krommenie namens onze penningmeester bij voorbaat dank.

Lezingen heer Strijbos

Het doet ons genoegen te kunnen mededelen, dat wij de bekende vogelkenner Jan P. Strijbos bereid hebben gevonden zijn nieuwe film „De Waddeneilanden” voor de donateurs en leden van onze vereniging te komen vertonen op:

maandag 11 maart 1968 in „de Jonge Prins” te Wormerveer en op dinsdag 12 maart 1968 in het Reform. College „Blaise Pascal” te Zaandam.

Wij raden U aan een van deze beide data reeds nu te reserveren! Nadere bijzonderheden hierover volgen nog per circulaire.

Merelwijfje slaat broedperiode over

Ieder jaar broeden er een of meer paartjes merels in de oranjerie van de Leidse Hortus. In deze hortus zijn veel bomen en struiken, die niet winterhard zijn en die daarom in kuipen groeien, die in de wintermaanden in de oranjerie worden geplaatst. Vaak komen er merels door de open ramen de oranjerie binnen, die daar nesten in de bomen bouwen. In 1967 was er een merelwijfje dat een nest met twee jongen van drie dagen oud had in een 7 m hoge palm, toen deze op 9 mei naar buiten werd gebracht. Dit gebeurt per hefttruck en aanvankelijk trok het wijfje zich niets aan van het naar buiten brengen der andere kuipen. Toen „haar” palm naar buiten werd gebracht was ze juist niet op het nest. Even later kwam ze de oranjerie

binnen, waar ze met voer in haar snavel in kleine cirkels rond vloog op de plaats en hoogte, waar het nest in de palm had gezeten, die inmiddels buiten stond.

Ik besloot daarom het nest uit de palm te halen en een plaatsje in de oranjerie te geven in de hoop, dat het wijfje haar jongen zou voeren. Het nest kreeg een plaatsje op een 2½ m hoge verwarmingsbuis, maar hoewel de jongen luid piepten, keek de merelmoeder niet naar hen om, doch bleef rondcirkelen op de plaats waar het nest oorspronkelijk was geweest. Het hoogteverschil van ongeveer 4 m was er waarschijnlijk oorzaak van, dat ze het nest met de jongen niet meer als haar eigen nest beschouwde. Wel anderhalf uur lang bleef ze zoeken in de ruimte, waar het nest had gelegen.

Nu wist ik in de hortustuin nog een merel-nest, waar een merel drie nog onbebroede eieren had. Om te voorkomen dat de twee jongen uit de oranjerie zouden verhongeren plaatste ik deze in het nest met de drie eieren. Hoewel ik daarop had gehoopt, verbaasde het me toch enigszins, dat dit merelwijfje, zodra ze de jongen zag, deze begon te voeren. Ze groeiden voorspoedig op en vlogen op 19 mei uit. Weliswaar gingen de drie eieren verloren, maar de jongen waren gered. Het is overigens merkwaardig dat de merelpleegmoeder, die nog niet had gebroed, kon overschakelen op het voeren van jongen.

P. A. van Wely, Haveltestraat 12,
Den Haag 14

Vogelvoeding in 1868

Het dagblad „De Tijd” herplaatste op 4 januari 1968 een oproep, die het een eeuw tevoren op dezelfde datum ook had gepubliceerd en die toen ingezonden werd door Dr. H. E. Linck:

„Menschen, zijt toch barmhartig en dankbaar! In deze dagen sterven duizende vogeltjes van honger. Het is u wellicht niet bekend hoe het in de huidige dagen met deze arme schepseltjes gesteld is. Ik echter, ik weet het, door eene jaren lange vertrouwde bekendheid met de dierenwereld. Ach! Geeft aan uwe dienstheden bevel, om het overschot der maaltijd in de velden te werpen.”